

Проект «Променисте людство»

Костянтин Ціолковський

Космічна філософія

(підбірка творів)

Зміст

Космічна філософія	4
Ми сумніваємося у всюди поширеному житті.....	4
Ми схильні думати також, що найвищий розвиток життя належить Землі	5
Але чи правильний цей висновок?	6
Інші думають: ми маємо роки життя і децильйони років небуття!	8
Прийдешні тисячі і мільйони років удосконалять природу людини і її суспільну організацію.....	10
Ми говорили поки що тільки про речі та істоти зі звичайної матерії ...	12
Резюмуємо викладене	17
Коливання, сумніви, запитання.....	18
Дослідження світових просторів	23
Віра в людей або в авторитети не надійна.....	26
Моя філософія	29
Висновки з моїх "монізму" та "етики"	31
Фотокопія уривка автографа і машинопису з правками Костянтина Ціолковського.....	34
Про Проєкт.....	62

Стаття «Космічна філософія» написана 8 травня 1935 року, тобто незадовго до смерті геніального вченого, у стислій формі ніби підсумовує його роздуми про можливу населеність космосу розумними істотами. Вперше опублікована в журналі "Техника - молодежи" (№ 4, 1981) за машинописною копією, виправленою самим К. Е. Ціолковським (Архів АН СРСР, фонд №555, опис №1, справа №535).

Публікується за виданням: "Щит наукової віри"; Самоосвіта; Москва; 2007; ISBN 978-5-87140-265-8

Переклад на українську © Микола Красноступ

Космічна філософія

Ми сумніваємося у всюди поширеному житті

Звичайно, на планетах нашої системи можлива якщо не відсутність життя, то його примітивність, слабкість, можливо, потворність і, в усякому разі, відсталість від земного, як такого, що перебуває в особливо сприятливих умовах температури та речовини. Але чумацькі шляхи, або спіральні туманності, мають кожна мільярди сонць. Група ж їх укладає мільйони мільярдів світил. У кожного з них безліч планет, і хоча б одна з них має планету з сприятливими умовами. Отже, принаймні мільйон мільярдів планет мають життя і розум не менш досконалі, ніж наша планета. Ми обмежилися групою спіральних туманностей, тобто доступним нам всесвітом. Але ж він безмежний. Як же в цій безмежності заперечувати життя?

Який би сенс мав всесвіт, якби не був заповнений органічним, розумним, чуттєвим світом? Навіщо були б нескінченні палаючі сонця? До чого їхня енергія? Навіщо вона пропадає задарма? Невже зірки сяють для прикраси неба, для втіхи людини, як думали в середні віки, в часи інквізиції та релігійного божевілля.

Ми схильні думати також, що найвищий розвиток життя належить Землі

Але тварини її і людина порівняно недавно зародилися і перебувають у періоді розвитку. Сонце ще проіснує, як джерело життя, більйони років, і людству належить у цей неймовірний період іти вперед і прогресувати - щодо тіла, розуму, моральності, пізнання і технічної могутності. Попереду на нього чекає щось блискуче, неймовірне. Після закінчення тисячі мільйонів років нічого недосконалого, на кшталт сучасних рослин, тварин і людини на Землі вже не буде. Залишиться одне хороше, до чого неминуче приведе нас розум і його сила.

Але чи всі планети космосу мають такий самий малий вік як Земля? Чи всі вони перебувають у періоді розвитку, у періоді недосконалості? Як знаємо з астрономії, вік сонць найрізноманітніший: від щойно народжених розріджених гігантських світил до згаслих чорних карликів. Старі мають багато більйонів років, молоді сонця навіть ще не народили своїх планет.

Який же висновок? Виходить, що мають бути і планети різного віку: від палаючих, подібно до сонць, до тих, що омертвіли, завдяки згасанню своїх сонць.

Одні планети, отже, ще не охололи, інші мають примітивне життя, треті доросли до розвитку на них вищих тварин, четверті мають уже розум, подібний до людського, п'яті ще зробили крок уперед тощо. Звідси видно, що ми повинні відректися від думки, ніби найбільш досконале життя належить нашій планеті.

Усе ж таки ми доходимо до висновку не зовсім втішного: у всесвіті недосконале, нерозумне й болісне життя поширене такою самою мірою, як і найвище розумне, могутнє й прекрасне.

Але чи правильний цей висновок?

Ні, він не вірний і ми зараз це з'ясуємо. Ми знайшли, що вік планет найрізноманітніший. Із цього випливає, що є планети, які за розвитком розуму і могутності досягли вищого ступеня і випередили всі інші планети. Вони, перейшовши всі муки еволюції, знаючи своє сумне минуле, свою колишню недосконалість, захотіли інші планети позбавити від мук розвитку.

Якщо ми, земні жителі, вже мріємо про міжпланетні подорожі, то чого ж досягли в цьому плані планети, які на мільярди років старші за нас! Для них

ця подорож так само проста і легка, як нам проїзд залізницею з одного міста в інше.

На цих передових і зрілих планетах розмноження йде в мільйони разів швидше, ніж на Землі. Утім, воно регулюється за бажанням: треба досконале населення - його народять швидко і в якому завгодно числі.

Відвідуючи незрілі світи з примітивним тваринним життям, які їх оточують, вони знищують його по можливості без мук і замінюють своєю досконалою породою. Чи добре це, чи не жорстоко?

Якби не було їхнього втручання, то болісне самовинищення тварин тривало б мільйони років, як воно і зараз триває на Землі. Їхнє ж втручання - за лічені роки, навіть дні знищує всі страждання і ставить замість них розумне, могутнє і щасливе життя. Ясно, що останнє в мільйони разів краще за перше.

Що ж із цього випливає? А те, що в космосі немає недосконалого і страдницького життя: його усуває розум і могутність передових планет. Якщо воно і є, то на небагатьох планетах. У загальній гармонії всесвіту воно непомітне, як непомітна порошок на білосніжному полі.

Але як же зрозуміти присутність страждань на Землі? Чому вищі планети не ліквідують наше нещасне життя, не припинять його і не замінять своїм, прекрасним? Є й інші планети, подібні до Землі. Навіщо вони страждають? У світі досконалому, крім переважного прогресу, є і регрес, зворотний хід. Крім того, квіти життя такі прекрасні, такі різноманітні, що найкращі з них потрібно виростити, дочекатися насіння і плодів. Хоча передові планети і випередили інші, але ж це, можливо, пояснюється їхнім старим віком.

Можуть бути пізні планети з кращими плодами. Необхідно поповнювати регрес всесвіту цими його запізнілими плодами. Ось чому залишено без втручання невелике число планет, які обіцяють дати незвичайні результати. Між ними і Земля. Вона страждає, але не дарма. Плоди її мають бути високими, якщо їй надали можливість самостійного розвитку і неминучі муки. Знову скажу, що сума цих страждань непомітна в океані щастя всього космосу.

**Інші думають: ми маємо роки життя і децильйони років
небуття!**

Чи не є це, по суті, небуття, бо буття в масі небуття непомітне і таке саме, що крапля в океані води.

Але річ у тім, що небуття не відзначається часом і відчуттям. Тому воно ніби не існує, а існує одне життя. Шматочок матерії схильний до незліченної низки життів, хоча і розділених величезними проміжками часу, які зливаються суб'єктивно в одне безперервне і, як ми довели, прекрасне життя.

Що ж виходить? А те, що загальне біологічне життя Всесвіту не тільки високе, а й здається безперервним. Усякий шматочок матерії безперервно живе цим життям, тому що проміжки довгого небуття минають для нього непомітно: мертві не мають часу й отримують його тільки тоді, коли оживають, тобто набувають вищої органічної форми свідомої тварини.

Можливо, скажуть: хіба доступне органічне життя центрам сонць, планет, газових туманностей і комет. Чи не приречена їхня матерія на вічну смерть, тобто небуття? І Земля, і ми, і всі люди, і все органічне сучасне життя Землі було колись речовиною Сонця.

Однак це не завадило нам вибратися звідти й отримати життя. Матерія безперервно перемішується: одні її частини йдуть у сонця, а інші виходять із них. Кожній краплині речовини, де б вона не перебувала, неминуче прийде черга жити. Чекати їй доведеться довго. Але це очікування і величезний час існують тільки для живого і є їхньою ілюзією. Наша ж крапля не зазнає болісного очікування і не помітить більйонів років.

Знову кажуть: я помру, речовина моя розсіється по всій земній кулі, як же я зможу ожити?

До вашого зародження речовина ваша теж була розсіяна, однак це не завадило вам народитися. Після кожної смерті виходить одне й те саме - розсіювання. Але, як ми бачимо, воно не перешкоджає оживленню. Звісно, кожне оживлення має свою форму, несхожу на попередні. Ми завжди жили і будемо жити, але щоразу в новій формі і, зрозуміло, без пам'яті про минуле.

Прийдешні тисячі і мільйони років удосконалять природу людини і її суспільну організацію

Людство перетвориться ніби в одну могутню істоту під управлінням свого президента. Це найкращий з усіх людей і фізично, і розумово. Але якщо члени суспільства високі за своїми якостями, то яким же високим є вищий, науково обраний із них?

Так неминуче організовується і населення інших планет.

Могутньому населенню вищої планети кожної сонячної системи будуть доступні не тільки планети цієї системи, а й весь навколосонячний простір. Він експлуатується на користь населення, як і вся сонячна енергія. Ясно, що одна планета є крихітка в сонячній системі. Вона не становить центру.

Населення розсіюється по всьому навколосонячному простору. Об'єднанню підлягає не тільки кожна планета, а й уся їхня сукупність і все ефірне населення, яке живе поза планетами в штучних оселях. Отже, після об'єднання кожної планети неминуче настане об'єднання кожної сонячної системи.

Могутність їхня така велика, що вони зносяться між собою не тільки особливими телеграмами, а й особисто, безпосередньо, як знайомі. Тисячі років потрібні для цієї подорожі, але і тисячі років живуть інші жителі сонячних систем, бо мільярди років майбутнього розвитку будь-якої планети дадуть населенню кожної і невизначено довге життя.

Катастрофи сонць, їхні вибухи, підвищення і зниження температур змушують населення все передбачати і все знати про сусідні сонця, щоб заздалегідь віддалятися від загрозової небезпеки.

Утворюється союз найближчих сонць, союзи союзів тощо. Де межа цим союзам - важко сказати, оскільки всесвіт нескінченний.

Ми бачимо незліченну безліч президентів різного ступеня досконалості. А оскільки цим категоріям немає кінця, то немає і меж досконалості особистої - індивідуальної. Якщо є сотні, тисячі президентів різного рангу, якщо пересічний член суспільства вже незбагнено високий для нас, людей, то наскільки ж має бути високий десятий, сотий, тисячний президент.

Ми говорили поки що тільки про речі та істоти зі звичайної матерії

Вона містить 92 або більше елементів, а останні складені зі сполуки водневих атомів.

Отже, ми говорили про водневих істот, про водневий світ.

Але чи немає ще якоїсь іншої речовини? Є у нас така речовина - мало збагнений світлоносний ефір, що заповнює весь простір між сонцями і робить матерію і всесвіт безперервним.

Є підстави припускати, що сонця і взагалі всі тіла втрачають матерію тим сильніше, чим вони гарячіші. Куди дівається ця матерія? Ми думаємо, що

вона переходить або розкладається на більш просту і пружну, яка і поширюється в космосі. Можливо, це є ефір або інша не воднева речовина.

Але звідки ж з'явилися сонця, газоподібні туманності і весь водневий світ? Якщо матерія розкладається, то має бути і зворотний процес - її синтез, тобто утворення з її уламків знову відомої нам водневої матерії 92-х сортів.

Оборотність ми спостерігаємо у всіх механічних, фізичних, хімічних і біологічних явищах. Чи потрібно про це говорити? Кому невідомі явища оборотності, кругового процесу, коли зруйноване знову виникає. Маю на увазі це явище в широкому значенні, в приблизному, а неточно математичному, тому що точно нічого не повторюється. При цих явищах, однак, дотримується закон збереження енергії. Але тут втручається прихована потенційна внутрішньоатомна енергія речовини і явище іноді заплутується. Так радіоактивність, на перших порах, заплутала вчених.

Наведемо найпростіші приклади оборотності. Велика швидкість тіл переходить у меншу і назад. З рідини вийде пара і назад. Відбувається хімічна сполука і назад. Усі 92 елементи розкладаються на водень, а з останнього виходить 92 елементи. Органічна матерія переходить у неорганічну (руйнування, смерть), а неорганічна в органічну.

Так, ймовірно, і розкладання сонць в одному місці супроводжується утворенням їх в іншому.

Раз оборотність така звичайна, то чому не допустити її і в справі руйнування водневої матерії. Вона обертається в енергію, але треба думати, що енергія - особливий вид найпростішої матерії, яка рано чи пізно знову дасть відому нам водневу матерію.

Що ж таке є самий атом водню - початок усього відомого речового світу?

Він створений минулим часом, а він нескінченно великий. Отже, і атом нескінченно складний. У водню були простіші батьки, ще простіші діди тощо.

Чи не подібно це до походження людини? Чи не були її предки все більш і більш простими в міру віддалення від нашого часу. Родоначальник людини - водень, а ближчі предки - 92 елементи. Але людина віддалена від цих предків лише на кілька сотень мільйонів мільярдів років. Це так мало в порівнянні з нескінченністю! Які ж предки водню, якщо взято їх за кілька децильйонів років тому?

Одним словом, якщо розділити нескінченний час на низку нескінченностей, то кожній з цих нескінченностей буде відповідати своя

матерія, свої сонця, свої планети і свої істоти. Кожна епоха по відношенню до всіх попередніх грубо матеріальна, і та ж епоха по відношенню до наступних - ефемерна. Усі вони матеріальні, але умовно, з огляду на надзвичайну відмінність у щільності цих світів, одні можна назвати духовними, інші - матеріальними. Щодо нашого водневого світу всі попередні епохи духовні. І наша, коли мине нескінченність часу і настане епоха більш щільної речовини - зробиться духовною. Вона та сама, але це відносно.

Чи залишилося що-небудь від колишніх епох: простіша матерія, легкі ефірні істоти тощо? Ми бачимо світловий ефір. Чи не є це один з осколків первісної матерії? Ми бачимо часом незвичайні явища. Чи не є вони результатом діяльності вцілілих розумних істот інших епох?

Чи можливо, щоб залишилися сліди їхні? Наведемо приклад. Наші земні істоти стали виникати з часу охолодження земної кори. Але одні з них доросли до вищих тварин, а інші залишилися тими самими інфузоріями і бактеріями, якими й були, час то минув один і той самий, але яка відмінність у досягненнях. Так, можливо, частина речовини кожної епохи залишила деяку кількість і властивої їй матерії, і властивих їй живих істот.

Виходить, що серед нас і одночасно з нами існують незліченна безліч інших космосів, інших істот, яких умовно ми можемо назвати нематеріальними, або духами.

Які вони: досконалі чи являють собою потворні явища на кшталт наших нещасних земних тварин?

Ми вже доводили, що зрілий розум нашої епохи, що виділяється космосом, ліквідує все недосконале.

Отже, наша воднева епоха містить у собі прекрасне, сильне, могутнє, розумне і щасливе. Кажу про загальний стан епохи. Також розум інших епох виділив одне хороше. Отже, ми оточені досконалими духами.

Ще питання: чи мають вони вплив на нас і один на одного? По суті, духи різних нескінченностей усі матеріальні. Але матерія не може не впливати на матерію. Отже, вплив духів на нас і один на одного вельми можливий. Грубий приклад: вітер хвилює воду, океани змінюють сушу.

Чи можемо ми перетворитися на цих духів і жити їхнім життям? Матерія то ускладнюється, то розкладається. І те й інше відбувається одночасно і завжди. Що більше мине часу, то більше шансів вийти іншій матерії: простішій або складнішій. У першому випадку з нашої речовини можуть

виникнути духи, у другому - більш щільні речовини, ніж водневі. Звичайно, найбільш можливе і близьке - є виникнення з 92-х елементів. Друге - виникнення в елементах найближчої нескінченності. Ще більше треба часу для виникнення в елементах нескінченності другого порядку, більш віддаленої тощо.

Резюмуємо викладене

- А.** По всьому Всесвіту поширене органічне життя.
- Б.** Найбільш важливий розвиток життя належить не Землі.
- В.** Розум і могутність передових планет Всесвіту змушують потопати його в досконалості. Коротше - органічне життя його, за непомітними винятками, - зріле, а тому могутнє і прекрасне.
- Г.** Це життя для кожної істоти здається безперервним, оскільки небуття не відчувається.
- Д.** Усюди в космосі поширені громадські організації, якими керують президенти різної гідності. Один президент вищий за іншого і таким чином немає межі особистому або індивідуальному розвитку. Якщо нам

незрозумілий кожен зрілий член космосу, то як же незбагнений для нас президент 1-го, 2-го, 10-го, сотого рангу?

Е. Нескінченність часу, що минув, змушує припускати існування ще низки своєрідних світів, розділених нескінченностями нижчого порядку. Ці світи, ускладнюючись, залишили частину своєї речовини і частину своїх тварин у первісному вигляді. Вони досконалі у своєму роді і можуть бути названі умовно, внаслідок своєї милої щільності, духами. Ми оточені сонмами духів різних епох і можемо перетворитися також і на них, хоча нескінченно ймовірніше виникнення в образі щільної сучасної матерії. І все ж від перетворення на умовні духи ми не гарантовані.

Звідси видно нескінченну складність явищ космосу, яку, звісно, ми не можемо осягнути належною мірою, тобто він ще вищий, ніж ми думаємо. У міру розширення розуму, збільшуються знання і розкривається для нього всесвіт все більше і більше.

Коливання, сумніви, запитання.

Є явища, які можна пояснити тільки втручанням інших істот. Наприклад, розумне і помірне звернення до вищих сил виконується кимось, особливо,

коли той, хто просить, здобув їхню прихильність і справді потребує підтримки. З нашої точки зору це якщо не зовсім зрозуміло, то можливо.

Але ось як зрозуміти допомогу від померлих родичів і високих людей, які пішли з нашого життя, коли ви до них звертаєтеся, змучені нещастями й несправедливістю? За нашою теорією вони живуть блаженним життям, але втрачають усе своє минуле і вас зокрема. Отже, тут звернення до них безглузде.

Як же вони нам можуть допомогти?

Можливо, що вони, приймаючи інший образ, залишаються спостерігачами нашого життя. Але хто ж їм допоможе вказати на їхню спорідненість, якщо самі вони, як і всі інші, своє минуле втратили?

Та й сама спорідненість за труною вже не має сенсу. Один чоловік, дуже доброго життя, розповідав, що завжди отримував допомогу у своїх стражданнях від родичів. Але коли він хотів переконатися в цьому без потреби, проводячи експерименти, то одразу ж втратив підтримку, тобто не отримав відгуку.

Чи цілком вірні наші втішні висновки (монізм)?

Чи не залишається після смерті що-небудь від людини, яка-небудь частина її земного нервового життя? Але тоді ми те саме маємо припустити і для всіх тварин, хоча в найрізноманітнішому і найнижчому ступені. Сучасна наука не може визнати можливість таких залишків, тобто залишків пам'яті від будь-якого існування. Нарешті, якби це було можливо, то і в теперішньому житті у нас залишився б спогад про незліченну кількість минулих існувань. Це немислимо вже тому, що жодна пам'ять не вмістить нескінченності минулих відчуттів.

Можливо, що допомогу дають не родичі (у чому немає наукового сенсу), а інші істоти, бачачи наші страждання. Це цілком допустимо. Ми тільки думаємо на родичів, а справа-то не в них.

Я багато працював над доцільністю природи і дійшов позитивного висновку. Це довга тема і заслуговує на особливі дослідження. Коли-небудь поділюся своїми роботами.

Але якщо Всесвіт доцільний, то чому не допустити, хоча й зовсім незрозумілі для нас речі, але корисні для людства.

Так на Землі погані вчинки знаходять відплату, що виходить природно з них самих. Але ж є і злочини, які проходять безкарно до самої смерті. Всі це знають і тому не утримуються від поганого. Доцільність і загальне благо вимагають, щоб людина боялася найменшого ухилення від істини. Добре,

якби вона була впевнена у відплаті після смерті, у відплаті неухильній, будь-що-будь. Це утримало б багатьох від злочинів. Це добре, корисно, доцільно. Але раз воно так, то чому б цього не бути!

З наукового погляду відплата нам здається неможливою, з етичного ж - інша річ.

Також корисними були б нагороди за подвиги - будь-що-будь: якщо не в цьому житті, то в наступному. З нашої наукової точки зору вони є (монізм). Неприємно тільки, що ці нагороди отримують байдуже і злочинець, і самовідданий діяч.

Як припустити, наприклад, що винуватці імперіалістичних воєн отримують ту саму нагороду, як Галілей, Коперник, Джордано Бруно, Гаус тощо. Скільки жертв і катів... і в результаті всім одне щастя і досконале життя після смерті. Ідея про нагороди корисна, але не наукова.

З точки ж зору доцільності допустима.

Різні віросповідання поширювали ідею про нагороди і покарання. Багато хто вірив у них, і тому ця ідея була свого часу корисною.

І тепер маси їм вірять. Однак наука не може їх підтвердити.

Можливо, що вони, зігравши свою доцільну роль, розсіються знанням, і заміняться якимись іншими переконаннями, що діють також на користь доброго життя. Наприклад, вдячністю до природи, що обіцяє вище блаженство. Вдячність, радість майбутнього посмертного життя можуть також послужити до утримання від зла, як і страх покарань.

Багато хто благає вищі сили про прощення і кращу посмертну долю своїх близьких: батьків, подружжя, дітей, друзів. Вони не дуже вірять, але любов до родичів змушує їх турбувати вищі сили. Багато раціоналістів не можуть відмовитися від таких молінь. Наука вважає це безглуздом, бо всі померлі, байдуже, мають зануритися в досконалість Всесвіту.

Ми сумніваємося і в науці. Якийсь вроджений інстинкт змушує нас, хоч і смутно, не міцно, з коливаннями - вірити в розумність наших молитов. Звичайно, наука безперервно розвивається, не стоїть на одному місці, не сказала останнього слова. Про всяк випадок люди роблять ніби недоцільне, не вірячи і в науку: в її непогрішність і остаточність. У всякому разі, якщо ми і помиляємося, то великої шкоди від подібних помилок немає.

(1935 р.) Архів РАН, фонд № 555, опис № 1, справа № 354

Роботу публікували у збірниках "Геній серед людей" і "Космічна філософія"

Дослідження світових просторів

Прагнення проникнути за атмосферу подібне до бажання вивчити морське дно, нутрощі земної кори, відкрити нову країну, винайти підводний човен, літати повітрям, поліпшити життя, вилікувати хворобу, вивчити небо.

Колись усі ці бажання були зухвалі й каралися або засуджувалися багатьма. Але, звісно, даремно, бо ці бажання дали добрі плоди людям.

Давно доведено, що одне й те саме світло висвітлює більйони планет, що мають один і той самий матеріальний склад, тобто ті самі, приблизно, землі, руди, метали, рідини й атмосфери.

Усі мільйони сонць подібні між собою і є тільки величезні планети-землі, що не встигли ще охолонути.

Усе це - матеріальний світ і ніщо не заважає нам його вивчати, проникати в нього і ним користуватися, як користуємося ми благами Землі. Досягати їх є доля людини.

Але є інше небо - метафізичне, вище, уявне, в яке ми проникнемо, коли втратимо цю тілесну оболонку.

Є інший світ - духовний, який відкриється нам, коли ми скінчимо наш життєвий шлях; цей світ недоступний нашим почуттям, але він виникне перед нами свого часу, коли ми постанемо перед Ним. Сон нашого життя перерветься, протремо ми свої духовні очі і побачимо те, про що зараз не думаємо.

Поки ж ми живі, поки триває наш міцний сон, ми не можемо не думати про земне, про матеріальне, яким є видиме небо.

Незліченні планети-землі є острова безмежного ефірного океану. Людина займає один із них. Але чому вона не може користуватися й іншими, а також і могутністю незліченних сонць!

Йому завгодно, щоб усе Його творіння було на благо людині і щоб сон, у якому перебуває людство, мав значення, подібно до того, як має значення звичайний наш нічний сон, що зміцнює душу й тіло. Нехай же і сон життя буде світлий і радісний.

Коментар

Уривок являє собою початок роботи К. Е. Ціолковського "Дослідження світових просторів реактивними приладами" (Доповнення до першої та другої частини праці тієї ж назви), Калуґа, 1914 р. Ця брошура стала невеликим доповненням до класичної праці з теорії ракетодинаміки і

космонавтики, виданої раніше вченим у 1903 і 1911-1912 рр. Вона присвячена конкретній проблемі з галузі ракетного двигунобудування. Тим більш несподіваними стали роздуми вченого з приводу ілюзорності земного життя і всієї активної людської діяльності на терені науки і техніки щодо істинного вічного життя душі "після виходу з тіла".

Під час неодноразових перевидань низки книг Ціолковського під загальною назвою "Дослідження світових просторів реактивними приладами" за радянських часів початок цієї брошури, який містить наведений уривок, а також історію питання, опускали. Єдине репринтне видання з повним текстом усіх статей "Исследований..." було здійснено 1977 року.

Текст друкується за виданням 1914 р.; с. 1-2. Коментар зі збірки "Євангеліє від Купали".

Віра в людей або в авторитети не надійна...

Віра в людей або в авторитети не надійна, тому що авторитети суперечать один одному. До того ж вони приходять до безглузвих висновків, і попри це, все-таки мають зараз величезну силу. Майже всі 100% людей зараз схильні до грубих забобонів. Такими є віра в рятівність деяких статуєток, форм і дій, які не мають жодного стосунку до розуму і законів природи.

Наприклад, якщо з'їси шматочок хліба з вином або без вина, то будеш у майбутньому щасливий і позбудешся покарання за зроблені тобою злочини. Якщо помажешся ароматичною олією, то одужаєш, якщо здійсниш низку обрядів, які ні до чого не призводять, то можеш укласти союз із жінкою, в іншому разі - не можна. Ці звичаї нічим не відрізняються від віри в три свічки, у сні, у 13 число, у чухання і в різні інші прикмети.

Вони становлять таку саму ганьбу людства, як і всі безрозсудні вчинки. Такі люди нічим не відрізняються від божевільних, бо заперечують розум і знання.

Як же ставитися до таких? А так само, як ми ставимося до божевільних і хворих: з повною увагою, жалем і милосердям. Хворих ми намагаємося вилікувати або полегшити їхні страждання, а також і тих, хто страждає

вірою в дурниці, ми намагаємося напоумити, тобто дати їм знання, які позбавили б їх від помилок і загибелі.

Потрібне величезне терпіння. Тільки повільно, повільно можна змінити спосіб життя людей на краще. Інші, як і деякі хворі, - невиліковні. Для них залишиться одне наше співчуття і турботи.

На чому ж ґрунтуватися, що визнавати вірним? Вивчення всесвіту розпочато, але, звичайно, ніколи не буде закінчено. Наше знання - крапля, а незнання - океан. Різного роду знання, накопичені найбільш свідомими людьми всіх країн, народів і часів, називаються науками. Вони поділяються на точні та сумнівні. До точних належать геометрія, механіка, фізика, хімія, радіологія, біологія і математика або логіка, що пронизує їх усі. До точних же наук належать прикладні та описові науки, якими є технологія, географія, зоологія, ботаніка, геологія, астрономія, мінералогія, фізіологія тощо. Сумнівні науки також дуже важливі, бо являють собою спроби розв'язати завдання, розв'язання яких у край необхідне кожній свідомій істоті. Вони називаються сумнівними, бо розв'язання цих завдань різними умами несхожі. Невідомо, хто правий і чиє рішення неправильне. Можливо, і всі вони невірні. Такі науки історичні, філософські та релігійні. Але не потрібно думати, що є різкі межі між точними і неточними науками. З одного боку, вищі межі точних наук коливаються, з іншого - основи соціальних наук близькі до точності.

Ми почнемо з найбільш точних наук, відкинувши від них усе сумнівне. У гуманітарних же і філософських науках приймемо те, що узгоджується з нашими висновками зі знань безсумнівних.

Будемо сміливі. Не будемо боятися кари авторитетів, хоча б за ними були тисячоліття. Ми залюбки за ними підемо, якщо вони, з погляду безсумнівних знань, дійшли вірних, хоча й не доведених ними висновків.

Як ми можемо бути винні, якщо ми слідуємо своєму розуму? Що ж може бути вищим за нього? Звичайно, можливі істоти сильніші за мене за розумом. Але де вони? Вони не приходять до нас на допомогу. Коли прийдуть, тоді й послухаємо їх. Зараз ми маємо тільки вказівки найбільш обдарованих своїх побратимів. Розум же неба мовчить.

Через тисячі років наука розшириться, вдосконалиться, і сама людина перетвориться на краще. Але поки цього немає, нам доводиться задовольнятися наявним. Наші висновки, напевно, будуть неповні, навіть помилкові, але що ж робити, якщо немає зараз того, що буде через 100, тисячу, мільйон років і що дасть нам правильніші висновки!

Фрагмент із роботи Ціолковського "Любов до самого себе, або істинне себелюбство". Калуга, 1928. Публікується за збіркою "Нариси про Всесвіт".

Моя філософія

Всесвіт складається з єдиної сутності, яку я називаю матерією. Це є єдність, або монізм. Це - простота. Не бачу потреби в подвійності (дуалізмі), або в множинності начал. Сучасна наука дуалістична, навіть поліїстична. Але це тимчасово, це робочі гіпотези. Це зникне.

Матерія визначається трьома якостями:

- 1) часом,
- 2) простором,
- 3) силою, або відчуттям приємного чи неприємного.

Час і простір визначають силу і всю механіку, механіка визначає фізику і хімію, ці всю біологію.

Три якості (атрибути) матерії не відокремлені одна від одної. Тому, де ми бачимо один з атрибутів, там мають бути й інші дві якості, тобто там має бути і матерія. Час і простір є скрізь, отже, і матерія є скрізь. Звідси висновок: всесвіт безмежний.

Безмежність часу досі в науці ніхто не заперечував. Заперечували в минулому всесвіт, але не час. Простір стали обмежувати з Ейнштейна. Але ж одне з двох: або він обмежений, або безмежний.

Середньої думки бути не може. Значить він безмежний. Ми не можемо уявити ні нуля, ні нескінченності. Це межі. Але сума всіх часів не може бути визначена числом і тому умовно називається нескінченною.

Уже одне загальне визнання нескінченності часу свідчить і про нескінченність простору і матерії.

Якби матерія не мала чуттєвості, то не було б сенсу в її існуванні. Але якщо хоч частина матерії чутлива, то як же заперечувати цю властивість в іншій частині! Частина ж матерії в живих тілах безсумнівно відчуває. Значить, і інша частина повинна відчувати, інакше це суперечило б єдності.

Нарешті, у всякому живому організмі матерія тече, тобто постійно змінюється, як вода в річці. Отже, мертва, входячи в організм, стає живою.

Мертве оживає, живе вмирає. І смерть, і життя тільки перетворення матерії, перехід з однієї форми в іншу.

(Уривок, 6 вересня 1932 р.) Архів РАН, фонд № 555, опис № 1, справа № 488

Висновки з моїх "монізму" та "етики"

У своєму "Монізмі" я дійшов таких висновків щодо стану водневого космосу і водневих істот, подібних до земних тварин.

1. Відомий Всесвіт містить мільйони мільярдів (10^{15}) сонць і не менше населених планет, близьких за умовами населеності до Землі.
2. Якщо одні небесні тіла гинуть, то з їхніх останків виникають нові. Загалом, всесвіт завжди має один і той самий вигляд - кипучої невтомної діяльності.
3. Космос усюди народжує зачатки організмів, які продукують розум, вищий за людський.
4. Розум цей приводить до висновку: у природі не повинно бути нічого несвідомого, недосконалого і жодних страждань. Тільки тоді все що ожило буде гарантоване в нескінченному майбутньому від шипіння. Тоді воно назавжди буде занурене в щастя.
5. Розум використовує цей висновок, знищуючи муки еволюції та заповнюючи всесвіт, шляхом розмноження, досконалими тваринами

(вище людини). Розум же дає могутність, завдяки якій планети відвідуються, ревізуються і заселяються.

6. Перебування матерії в неорганізованому стані непомітне і тому ніби не існує. Кожна частинка Всесвіту помічає тільки перебування своє в організованому досконалому вигляді. А оскільки воно повторюється (хоча й коротко) незліченну кількість разів, то всі ці недовгі життя зливаються в одне нібито безперервне щасливе, свідоме і могутнє життя.

Усе це прекрасно, втішно і одне це вчення може підняти людський дух: зробити людину веселою, працьовитою, безстрашною і ледь не блаженною (якби не майбутній шлях велінь життя).

7. Ці висновки добрі, нешкідливі і заслуговують усілякого поширення, як цілющий бальзам.

Висновки моєї "Наукової етики" глибші. Ось вони.

1. Усі відомі, навіть невидимі частинки матерії мають нескінченну складність, оскільки матерія розвивалася або ускладнювалася нескінченний час.
2. Тому повинні існувати дуже різноманітні матерії різних нескінченно віддалених від нас епох. Як від часу охолодження планети одночасно існують нижчі та вищі організми, так існують і різні сорти матерії надзвичайно різних густин та пружностей. Підтверджувальним натяком цього маємо електрони, світлоносний ефір та інші частини, більш дрібні, ніж водень.

(20 червня 1934 р.) Архів РАН, фонд № 555, опис № 1, справа № 527

**Фотокопія уривка автографа і
машинопису з правками Костянтина
Ціолковського**

Архив Академии наук СССР
Московское отделение

фонда	555
описи	1
ед. хр.	533
	535

Циолковский
Константин Эдуардович

К.Э. Циолковский
„Комментарий к космической
философии“

Машинотпись и отрывок
автографа.

Крайние даты 8 МАЯ 1935]

Количество документов 8

Количество листов 586

К. Ц и о л о в е с к и й .

20

КОСМИЧЕСКАЯ ФИЛОСОФИЯ.
/8 мая 1936 г./

1. МЫ СОМНЕВАЕМСЯ ВО ВСЕДУ РАСПРОСТРАНЕННОЙ ЖИЗНИ.

Конечно на планетах нашей системы возможно если не отсутствие жизни, то ее примитивность, слабость может быть уродливостью и во всяком случае отсталость от земной, как находящейся в особенно благоприятных условиях температуры и вещества. Но млечные пути, или спиральные туманности имеют каждая миллиарды солнц. Группа же их заключает миллионы миллиардов светил. У каждого из них множество планет, и хотя одна из них имеет планету в благоприятных условиях. Значит по крайней мере миллион миллиардов планет имеет жизнь и разум не менее совершенные, чем наша планета. Мы ограничилиась группой спиральных туманностей, т.е. доступной нам вселенной. Но ведь она безгранична. Как же в этой безграничности отрицать жизнь?

Какой бы смысл имела вселенная, если бы не была заполнена органическими, разумными, чувствующим миром? Зачем были бы бесконечные пылающие солнца? К чему их энергия? Зачем она пропадает даром? Неужели звезды сияют для украшения неба, для услаждения человека?, как думали средние века, времена кивизации и религиозного безумия.

2. МЫ СКЛОННЫ ДУМАТЬ ТАКЖЕ, ЧТО НАИБОЛЕЕ ВЫСОКОЕ РАЗВИТИЕ ЖИЗНИ ПРИНАДЛЕЖИТ ЗЕМЛЕ.

Но животике ее и человек сравнительно недавно зародился и пребывает сейчас в периоде развития. Солнце еще просуществует, как источник жизни, миллиарды лет и человечеству предстоит в этот невообразимый период идти вперед;

2000

- 2 -

и прогрессировать - в отношении тела, ума, нравственности, познания и технического могущества. Впереди его идет нечто блестящее, незабываемое. По истечении тысячи миллионов лет ничего несовершенного, вроде современных растений, животных и человека на Земле уже не будет. Останется одно хорошее, к чему неизбежно приведет нас разум и его сила.

Но все ли планеты космоса имеют такой же малый возраст как Земля? Все ли они находятся в периоде развития, в периоде несовершенства? Как знаем из астрономии, возраст солнц самый разнообразный: от только что родившихся разгоревшихся гигантских светил до угасающих черных карликов. Старыми имеют многие миллиарды лет, молодые солнца даже еще не родили своих планет.

Какой же вывод? Выходит, что должны быть и планеты всех возрастов: от пылающих подобно солнцам до омертвевших, благодаря угасанию своих солнц. Одни планеты еще не остыли, другие имеют примитивную жизнь, третьи выросли до развития на них высших животных, четвертые имеют уже разум подобный человеческому, пятые еще шагнули вперед и т.д. Отсюда видно, что ни должны отречься от мнения будто наиболее совершенная жизнь принадлежит нашей планете.

Все же мы приходим к выводу ^{не} совсем утешительному: во вселенной несовершенная, неразумная и мучительная жизнь распространена в такой ^{же} степени, как и высшая разумная, могущественная и прекрасная.

3. Но верен ли этот вывод? Нет, он не верен и мы сейчас это выясним. Мы знаем, что возраст планет самый разнообразный. Из этого следует, что есть планеты, которые по развитию разума и могущества достигли высшей сте-

- 3 -

лени и опередили все планеты. (И таких планет не малый процент.) Они, перейдя все муки эволюции, зная свое печальное прошлое, свое былое несовершенство, захотели другие планеты избавить от мух развития.

Если мы земные жители уже мечтали о межпланетных путешествиях, то чего же достигли в этом отношении планеты, которые на миллиарды лет старше нас! Для них это путешествие также просто и легко, как нам проезд по железной дороге из одного города в другой.

На этих передовых, зрелых планетах размножение идет в миллионы раз быстрее, чем на Земле. Впрочем оно регулируется по желанию: надо совершенное население — его нарождает быстро и в каком угодно числе.

Посещая окружающие их не зрелые миры с примитивной животной жизнью, они уничтожают ее по возможности без мучений и заменяют своей совершенной породой. Хорошо ли это, не жестоко ли? Если бы не было их вмешательства, то мучительное самоистребление животных продолжалось бы миллионы лет, как оно и сейчас продолжается на Земле. Их же вмешательств — в немногие годы, даже дни уничтожает все страдания и ставит вместо них разумную, могущественную и счастливую жизнь. Ясно, что последнее в миллионы раз лучше первого.

Что же из этого следует? А то, что в космосе нет несовершенной и страдальческой жизни: ее устраняет разум и могущество передовых планет. Если она и есть, то на немногих планетах. В общей гармонии всеобщей она незаметна, как неравнина пшеница на белоснежном поле.

Но как же понять присутствие страданий на Земле? Почему высшие планеты не ликвидируют нашу несчастную жизнь?

не прекратят ее и не заменят своей прекрасной? Есть и другие планеты подобные Земле. Зачем они страдают? В мире совершенном, кроме преобладающего прогресса, есть и регресс, попятный ход. Помимо того цветы жизни так прекрасны, так разнообразны, что лучшие из них нужно вырастить, дождаться семян и плодов. Хотя передовые планеты и опередили другие, но ведь это может быть объясняется их старым возрастом. Могут быть поздние планеты с лучшими плодами. Необходимо пополнять регресс вселенной этими ее запоздавшими плодами. Вот почему оставлен без вмешательства небольшое число планет, обещающих дать необыкновенные результаты. Между ними и Земля. Она страдает, но недаром. Плоды ее должны быть высокими, если ее предоставили самостоятельному развитию и неизбежным мучениям. Опять скажу, что сумма этих страданий незаметна в океане счастья всего космоса.

4. Инне думает: **МИ ИМЕЕМ ГОДИ ЖИЗНИ И ДЕСИЛЛИОНЫ ЛЕТ НЕБИТИЯ!** Не есть ли это, в сущности небитие, так как битие в массе небития незаметно и то же, что капля в океане воды.

Но дело в том, что небитие не отмечается временем и ощущением. Поэтому оно как бы не существует, а существует одна жизнь. Кусочек материи подвержен бесчисленному ряду жизней, хотя и разделенных громадными промежутками времени, но сливающимися субъективно в одну непрерывную и, как мы показали, прекрасную жизнь.

Что же выходит? А то, что, общая биологическая жизнь вселенной не только высока, но и кажется непрерывной. Всякий кусочек материи непрерывно живет этой жизнью, так как промежутки долгого небития проходят для него незаметно: мертвые не имеют времени и получают его только тогда, когда

оживает, т.е. принимает висшую органическую форму сознательного животного.

Может быть сказано: разве доступна органическая жизнь центрам солнца, планет, газовых туманностей и комет. Не обречена ли их материя на вечную смерть, т.е. небытие? И Земля, и мы, и все люди, и вся органическая современная жизнь Земли была когда то веществом Солнца. Однако это не помешало нам выбраться оттуда и получить жизнь. Материя непрерывно перемещивается: одни ее части уходит в солнца, а другие выходят из них. Всякой капле вещества, где бы она не находилась, неизбежно придет очередь жить. Идти ее придется долго. Но это ожидание и огромное время существует только для живого и есть их явление. Наша же капля не испытает мучительного ожидания и не замочит миллиардов лет.

Опять говорят: я умру, вещество мое рассеется по всему земному шару, как же я могу жить?

До вашего зарождения вещество ваше тоже было рассеяно, однако это не помешало вам родиться. После каждой смерти получается одно и то же - рассеяние. Но, как ни видишь, оно не препятствует оживлению. Конечно, каждое оживление имеет свою форму, несходную с предыдущим. Мы всегда живы и всегда будем жить, но каждый раз в новой форме и, разумеется, без памяти о прошедшем.

5. ГИДУЩИЕ ТЫСЯЧИ И МИЛЛИОНЫ ЛЕТ УСОВЕРШЕНСТВУЮТ ПРИРОДУ ЧЕЛОВЕКА И ЕГО ОБЩЕСТВЕННУЮ ОРГАНИЗАЦИЮ. Человечество обратится как бы в одно могущественное существо под управлением своего президента. Это самый лучший из всех людей в физическом и умственном отношении. Но если члены общества взноски по своим качествам, то как же высок уровень, научно-

набранный из них?

Так организуется неизбежно население и других планет.

Могущественному населению высшей планеты каждой солнечной системы будут доступны не только планеты этой системы, но и все околосолнечное пространство. Оно эксплуатируется на пользу населения, как и вся солнечная энергия. Ясно, что одна планета есть кроха в солнечной системе. Она не составляет центра. Население рассеивается по всему околосолнечному пространству. Объединению подлежит не только каждая планета, но и вся их совокупность и все эфирное население, живущее вне планет в искусственных жилищах. Итак, после объединения каждой планеты неизбежно наступит объединение каждой солнечной системы.

Могущество их так велико, что они сносятся между собой не только особыми телеграммами, но и лично, непосредственно, как знакомые. Тысячи лет требуется для этого путешествия, но и тысячи лет живут ниже жители солнечных систем, ибо миллиарды лет грядущего развития любой планеты дадут населению каждой и необремененно долгую жизнь. Катастрофы солнц, их взрывы, повышения и понижения температур заставляют население все предвидеть и все знать о соседних солнцах, чтобы заранее удалиться от угрожающей опасности.

Образуется союз ближайших солнц, союзы солнц и т.д. Где предел этим союзам — трудно сказать, так как вселенная бесконечна.

Мы видим бесчисленное множество президентов

разной степени совершенства. А так как этих категорий без конца, то нет и пределов совершенству личному - индивидуальному. Если есть сотни, тысячи президентов разного ранга, если заурядный член общества уже непостижимо высок для нас людей, то как же должен быть высок десятый, сотый, тысячный президент.

6. Мы говорили пока только о вещах и существах из обычной материи. Она содержит 92 или более элементов, а последние составлены из соединения водородных атомов.

Итак, мы говорили про водородных существ, про водородный мир.

Но нет ли еще какого нибудь другого вещества? Есть у нас такое вещество - мало постижимый светоносный эфир, заполняющий все пространство между солнцами и делающий материю и вселенную непрерывной.

Есть основания предполагать, что солнца и вообще все тела теряют материю тем сильнее, чем они горячее. Куда девается эта материя? Мы думаем, что она переходит или разлагается на более простую и упругую, которая и распространяется в космосе. Может быть это есть эфир или другое неводородное вещество.

Но откуда же появились солнца, газообразные туманности и весь водородный мир? Если материя разлагается, то должен быть и обратный процесс - ее синтеза, т.е. образования из ее обломков вновь известной нам водородной материи 92-х сортов.

Обратимость мы наблюдаем во всех механических, физических, химических и биологических явлениях. Нужно ли об этом говорить? Кому неизвестны явления обратимости, вруге-

2305

- 8 -

всего процесса, когда разрушенное вновь возникает. Подразумеваем это явление в широком значении в приближенном, а не точно математическом, потому что точно ничто не повторяется. При этих явлениях однако соблюдается закон сохранения энергии. Но тут вмешивается скрытая потенциальная внутриатомная энергия вещества и явление иногда запутывается. Так радиоактивность, на первых порах, запутала ученых. Приведем простейшие примеры обратимости. Большая скорость тех переходит в малую и обратно. Из жидкости получите пар и обратно. Происходит химическое соединение и обратно. Все 92 элемента разлагаются и в водород, а из последнего получается 92 элемента. Органическая материя переходит в неорганическую /разрушение, смерть/, а неорганическая в органическую.

Так, вероятно, и разложение солей в одном месте сопровождается образованием их в другом.

Раз обратимость так обычна, то почему не допустить ее и в деле разрушения водородной материи. Она обращается в энергию, но надо думать, что энергия - особый вид простейшей материи, которая рано или поздно опять даст известную нам водородную материя.

Что же такое есть самый атом водорода - начало всего известного вещественного мира?

Он создан прошедшим временем, а оно бесконечно велико. Следовательно и атом бесконечно сложен. У водорода были более простые родители, еще более простые деди и т.д.

Не подобно ли это происхождению человека? Не были ли его предки все более и более простыми по мере увеличе-

ния от нашего времени. Родоначальник человека - водород, а более близкие предки - 92 элемента. Но человек отдален от этих предков всего на несколько сотен миллионов ^{или} миллиардов лет. Это так мало в сравнении с бесконечностью! Каковы же предки водорода, если взято их за несколько десятильонов лет назад?

Одним словом, если разделить бесконечное время на ряд бесконечностей, то каждой из этих бесконечностей будет соответствовать своя материя, свои солнца, свои планеты и свои существа. Каждая эпоха по отношению ко всем предыдущим грубо материальна, и та же эпоха по отношению к последующим - эфирна. Все они материальны, но уседелно, в силу чрезвычайного различия в плотностях этих миров, одни можно назвать духовными, другие материальными. В отношении нашего водородного мира все предыдущие эпохи духовны. И наша, когда пройдет бесконечность времени и наступит эпоха более плотного вещества - сделается духовной. Она та же, но это относительно.

Осталось ли что-нибудь от прежних эпох: более простая материя, легкие эфирные существа и т.д.? Мы видим световой эфир. Не есть ли это один из осколков первоначальной материи? Мы видим порою необыкновенные явления. Не есть ли они результат деятельности уцелевших разумных существ иных эпох?

Возможно ли, чтобы остались следы их? Приведем пример. Наши земные существа стали возникать со времени остывания земной коры. Но одни из них выросли до высших животных, а другие остались теми же инфузориями и бактериями, какими и были. Время то прошло одно и то же, но какое различие в достижениях. Так может быть часть ве-

2408

дства каждой эпохи оставила некоторое количество и
своейственной ей материи и свойственных ей эфирных существ.

Выходит, что среди нас и одновременно с нами су-
ществует бесчисленное множество эфирных космосов, эфирных
существ, которых условно мы можем назвать нематериаль-
ными, или духами.

Каковы они: совершенны или представляют уродливые
явления вроде наших несчастных земных животных?

Мы уже доказывали, что зрелый разум нашей эпохи,
видяемый космосом ликвидирует все несовершенное.
Так что наша водородная эпоха заключает в себе пре-
красное, сильное, могущественное, разумное и счастли-
вое. Говорят про общее состояние эпохи. Такие разум эфирных
эпох видели одно хорошее. Стало быть мы окружены со-
вершенными духами.

Еще вопрос: имеют ли они влияние на нас и друг на
друга? В сущности духи разных бесконечностей все ма-
териальны. Но материя не может не влиять на материя.
Следовательно влияние духов на нас и друг на друга
весьма возможно. Грубый пример: ветер волнует воду,
океаны изменяют сушу.

Может ли мы превратиться в эфирных духов и жить их
жизнью? Материя то усложняется, то разлагается. И то
и другое происходит одновременно и всегда. Чем больше
пройдет времени, тем больше шансов получится идиома-
терия: более простой или более сложной. В первом слу-
чае из нашего вещества могут возникнуть духи, во втором
более плотные вещества, чем водородные. Конечно, наибо-
лее возможное и близкое — есть возникновение из 92-х
элементов. Второе — возникновение в элементах ближай-
шей бесконечности. Еще больше надо времени для возник-
новения в элементах бесконечности второго порядка, бо-
лее отдаленной и т.д.

7. Размещаем надежнее :

А. По всей вселенной распространена органическая жизнь.

Б. Наиболее важное развитие жизни принадлежит не Земле.

В. Разум и могущество передовых планет вселенной, заставляют утонать ее в совершенство. Короче - органическая жизнь ее, за несметными исключениями, - зрела, а потому могущественна и прекрасна.

Г. Эта жизнь для каждого существа кажется непрерывной, так как побитие ис олуцается.

Д. Всюду в космосе распространены общественные организации, которые управляются президентами равного достоинства. Один президент выше другого и таким образом нет предела личному или индивидуальному развитию. Если нам непонятно выше какой предел член космоса, то какие недостатки президент 1-го, 2-го, 10-го, сотого ранга?

Е. Бесконечность ^{молетного} времени заставляет предполагать существование еще ряда своеобразных миров, разделенных бесконечностями высшего порядка. Эти миры, убожались, оставили часть своего вещества и часть своих животных в первобытном виде. Они совершенны в своем роде и могут быть названы условно, вследствие своей малой плотности, духами. Мы окружены сонмами духов разных эпох и можем превратиться также и в них, хотя бесконечное вероятнее возникновение в образе плотной современной материи. И все же от превращения в условные духи мы не гарантированы.

8. Отсюда видна бесконечная сложность явлений космоса, которую конечно, мы не можем постигнуть в должной мере, т.е. она еще выше, чем мы думаем. По мере расширения ума, увеличивается знания и раскрывается для него вселенная все более и более.

Камбоджа, 13, Самые вопросы, 26

Есть явления, которые можно объяснить только вмешательством иных существ. Напр., разумное и умеренное обращение и высшие силы исполняются кем-то, в особенности, когда просящий получил их расположение и действительно нуждается в поддержке. С нашей точки зрения это если не совсем ясно, то возможно.

Но вот как понять помощь от умерших родственников и умерших на нашей жизни высоких людей, когда вы к ним обращаетесь, измученные несчастиями и несправедливостью? По нашей теории они живут блаженной жизнью, но теряют все свое прошлое и вас в том числе. Следовательно, тут обращение к ним бессмысленно.

Как же они нам могут помочь?

Возможно, что они, принимая другой образ, остаются наблюдателями нашей жизни. Но кто-ж им может указать на их родство, если сами они, как и все другие, свое прошлое потеряли?

Да и самое родство за гробом уже не имеет смысла.

Один человек, очень доброй жизни, рассказывал, что всегда получал помощь в своих страданиях от родственников. Но когда он хотел убедиться в этом без нужды, производя эксперименты, то тотчас же потерял поддержку, т.е. не получил отклика.

Вполне ли верны наши утешительные выводы /монкам/? Не остается ли после смерти что-нибудь от человека, какая-нибудь часть его земной нервной жизни? Но тогда мы то же должны допустить и для всех животных, хотя в самой разнообразной и нишей степени. Современная наука не может признать возможность таких остатков, т.е. остатков памяти

2606

-14-

от какого либо существования. Наконец, если бы это было возможно, то и в настоящей жизни у нас осталось бы воспоминание о бесчисленном количестве прошедших существований. Это немалозначимо уже потому, что ни одна мысль не знает бесконечности прошедших мгновений.

Возможно, что помощь дадут не родственники /в чем нет научного смысла/, а другие существа, видя наши страдания. Это вполне допустимо. Мы только думаем на родственников, а дело-то не в них.

Я много работал над целесообразностью причасти и пришел к положительному выводу. Эта длинная тема и заслуживает особых исследований. Когданибудь поделюсь своими работами.

Но если вселенная целесообразна, то почему не допустить, хотя и совершенно непонятные для нас вещи, но полезные для человечества.

Так на Земле дурные поступки находят возмездие, исходящее естественно из них самих. Но ведь есть и преступления, которые грешат безнаказанно до самой смерти. Все это знают и потому не воздерживаются от дурного. Целесообразность и общее благо требует, чтобы человек страшился малейшего уклонения от истины. Хорошо, если бы он был уверен в возмездии после смерти, в возмездии неуклонном, во что бы то ни стало. Это удержало бы многих от преступлений. Это хорошо, полезно, целесообразно. Но раз оно так, то почему бы этого не быть!

С научной точки зрения возмездие как кажется невозможным, с этической же - другое дело.

Такие полезны были бы награды за подвиги — во что бы то ни стало: если не в этой жизни, то в следующей. С нашей научной точки зрения они есть /монкам/. Неприятно только, что эти награды получают безразлично и преступники и самоотверженный деятель.

Как допустить, напр., что виновники империалистической войны получают ту же награду, как Галилей, Коперник, Давидо Бруно, Гус и проч. Сколько жертв и напачей... и в результате всем одно: счастье и совершенная жизнь после смерти. Идея о наградах полезна, но не научна. С точки же зрения целесообразности допустима.

Разные вероисповедания распространяли идеи о наградах и наказаниях. Многие верили в них и потому эта идея была в свое время полезна.

И теперь массы им верят. Однако наука не может их подтвердить. Возможно, что они, сыграв свое целесообразную роль, рассеются знанием, и заменятся какими-нибудь другими убеждениями, действующими также в пользу доброй жизни. Напр., благодарность к природе, обещающей высшее блаженство. Благодарность, восторг будущего посмертного жития могут также послужить к воздержанию от зла, как и страх наказаний.

Многие умоляют высшие силы о прощении и посмертной судьбе своих близких: родителей, супругов, детей, друзей. Они не очень верят, но любовь к родственникам заставляет их тревожить высшие силы. Многие рационалисты не могут отрешиться от таких мнений. Наука считает это безоснованным, так как все умершие, безразлично, должны погрузиться в совершенство вселенной.

Визит 1878. 8 июля
Визит

245

16

Мы сомневаемся и в науке. Какой то врожденный инстинкт заставляет нас, хотя и смутно, не крепко, с колебаниями - верить в разумность наших молитв. Конечно, наука, непрерывно развивается, не стоит на одном месте, не слышит последнего слова. На всякий случай хвяди делает как бы несообразное, не веря и в науку: в ее непогрешимость и окончательность. Во всяком случае, если мы и ошибаемся, то большего вреда от подобных ошибок нет.

302
418
25c
28
= 1/4

Визит

111

$$u = \frac{1}{11} = 0.0909$$

1878
1878

Визит 1878. 8 мая
Получено

3

В поведении души и мышления
души

В отношении души, ума,
чистоты, чуждым, познанием
и чуждым и чуждым
Впереди не вижу ничего бы
чуждым, несоразмерным,
ничего несоразмерного, в раз
сверженном развитии, не
важно и чуждым, ^{на себе} чуждым
не буду. Вспомни от ко. хо
ршисе, к чему неизбежно
приводит нас развитие его
души.

Но все ли так ^{когда} чуждым
чуждым же чуждым возрасту,
как знаем? Все ли эти на
осидеция в периоде разви
тия, в периоде несовер
шенства? Как знаем
мы а суровыми, возрасту
самим самим развитием.

Визит 1878. 8 июня
Воскресенье

4 разный; а у чинько что в
 раздвинулась разрезенная
 иконские светры до поше
 нных черных карликав.
 Старика имену многе
 именовану, младые
 да же еще не раздвин
 свая манеу. Какит
 те васаад? Винаду,
 что да жонны выт в
 манеуе всех возрас
 тав; а у манеуе
 мададо самизам до омер
 зветшиа, благодаря
 усаанно самх самх.
 Одни манеуе знучу тач
 аману езе не оубам,
 аману ману прешив
 нуто жазь, треуви
 до роси до раздвиря на
 ние нисиние тиваа

302
 2187
 25c.
 28
 = 14
 1
 1
 1

Визит 1878

(неизвестно)
 1878
 1878
 1878

Визит 1878. 8 часов
Понедельник

Ваше письмо о перемене местности, было
мне доставлено с переселенцами, было
написано с большим интересом, потому
написано мне.

Наша, перенесенная масса
уже разумею надобность
милосердия, потому
уже и мы и вы и перед
и у. д. оустада видно, что
теперь мы приходим к тому
не ели бы у земли нашей,
во все время несовершен
ная перенесенная и му
чуждены жизнь разра
отражена в таком, не
оустает, как и в жизни
разумная, мощь суве
ная и прекрасная.
В но берем ли эту жизнь,
никогда не берем и не
содержит эту жизнь.
Мы знаем, что возраст
теперь совсем разраба
таны. Из этой среды, то
есть масса, которая

302
187
5c.
28
= 1.4
1
1

Результат

Handwritten notes and diagrams at the bottom of the page, including a circular diagram on the right and various scribbles and numbers.

1878. 8 мая
Воскресенье

6

на прошлой неделе разорились
 мой щедрая гостиница
 ввоним еженеки и опре
 амми все манеры. А
 манок мансу и маньей
 цени. Они, перебрал все
 миру слава, зна
 свое печальное трам
 мие, свое свое кавер
 менство, захотели
 дружке манера изобраз
 ать мир расенура.

Кли и в зимне стужа
 утне мурман в менте
 мурок муресонья, 7
 что же гостиница в стан
 ач намидии манеры, ка
 порас ко маньарда не
 сурше нас! Да, ман
 ере муресонья ман
 проше и село, как ман

302
187
5c.
28
= 14
1
4
24

8-21/2-28

1878
1878/1878

1878

7

Красот по телесным гор-
лам из одного народа в
оружии.

Названия передаются,
Время темных рас-
множениям идею в мире.
они раз высур, чем
на Земле. Впрочем оно
реализуется по исламизму:
надо совершить
красивейшее парад,
высур и в какой угодно
числе.

Всецелая кружка и не
идет на зрелище мира с
примитивной техникой.
Найденно, оно уми-
чалось на высоте
погру без мушкетера

Результат 1878. 8 часов
Получено

8 и замечая, сваят со¹⁰
 вернейшим порядком.
 Дарящее же это, не так
 далеко ли? Если бы не
 было их величайшего
 до музического самости
 упрямства жадности
 традиций, то бытия
 они легки как оно и с
 как традиция на
 Земле. Мы же с ними
 живем в настоящее
 да же дни умишлен
 всегражданя и стра
 вы висло не раз
 могу, могущее к
 и скелетово бытие.
 Ясно, что последнее
 мыслит размышля

302
 4187
 25c
 28
 = 1,4
 1=1
 40

Результат 1878

1878
 1878
 1878

$$u = \frac{1}{11} = 0.0909$$

Результат 1878. 8 часов
Восприятие

Вечер передавал манеры и особенности
Дружбе, но следы это мольба Бурбо обличает
их в образе воспринятом. Мольба Бурбо наддне мей
неги с буревиком. ^{модернизм}

матрица над. Там же
это сразу миссия как
прекрасны, как разно-
образны, что лучше из
них нужно выбирать,
гомедавар слиян и т.д.
Кеббеденно по тасматр
перис вселенный змин се занос-
двигатим тидамми.
Вспомни. Вуу почаму
ограничен без вменены
стна требованое чтею
меллеу, обязанности даю
Кеббеденно все резиницы.
Между нами и Вами. Он
страдеу, но не дарим. Тидди
се. дил жокы Бурбо востан-
ми, сам се предосудачи
сам огураурысакану рез-
вучаю в всездежтлане
мурежтани. Отыу свану
Там на огурау.

302
187
5c.
28
= 1.5
1
4
34
3

1200
 Ирисе сульма этих сура-
 дайныи не замедна в
 акорне счастя воеи кос-
 моса.

4. Мной думают: ^{мы шееи} воды
 живныи и дущинакы мю
 не бычы. Не сомь м что,
 в сурзносчи небесыи, так
 как быче в массе небесыи
 несамечо и и что же, что
 камы в океане воды.

Но гало в чин, что небс-
 чыи не оумечуея време-
 ныи и ищущемем, то чини
 оно как бы не сущианьчу,
 а сущианьчу одна арт жасны.

Кривик мачери подартен
 безмешетаму реду джисной,
 кидя и раздмекнак грама-
 мени, но сватамизмиса
 судекриво в одну непрерыв-
 ную, и как лесе воезаныи,

Про Проєкт

Костянтин Едуардович Ціолковський відомий у всьому світі як основоположник сучасної космонавтики, який розробив теорію дирижабле- і ракетобудування. Але є й інший, маловідомий Ціолковський, який описав з позицій монізму свою точку зору на устрій Всесвіту і місце людини у виявленій ним стрункій ієрархії вселенських істот і сутностей.

Сукупність своїх ідей і гіпотез, що склали зміст філософських творів, сам Костянтин Едуардович назвав **«Космічною філософією»**.

Про важливість цих досліджень для людства свідчить твердження Костянтина Ціолковського про те, що теорію ракетобудування він розробив лише як доповнення до своїх досліджень, присвячених пізнанню принципів функціонування Всесвіту і дослідженню на цій основі принципової можливості переселення людства із Землі та в заселенні людьми Космосу. Ракети для нього - це тільки спосіб, тільки метод проникнення в глибину космосу, але аж ніяк не самоціль.

Незважаючи на те, що всі філософські праці Костянтина Ціолковського віднесено сьогодні до суспільного надбання, результати багатьох його

досліджень не опубліковано дотепер навіть російською мовою і, відповідно, маловідомі.

Звертаючись до своїх читачів, Костянтин Ціолковський каже:

“Постараюся відновити те, що в сонні тисячоліть загублено людством, відшукати загублений ним філософський камінь”.

“Будьте уважні, напружте всі сили, щоб засвоїти і зрозуміти те, що викладається.”

“За напруження, за увагу ви будете винагороджені, не скажу сторицею, це надто слабо, але безмірно. Немає слів для вираження тих благ, які ви отримуєте за свою працю. Немає міри для цих благ. Ця міра є нескінченність”.

«Живий всесвіт», **Костянтин Ціолковський**, 1923 р.

“Уся матерія у Всесвіті перемішується. Людина або інша істота є матерія, вона блукає по всьому всесвіту. Доля істоти залежить від долі всесвіту. Будь-яка розумна істота повинна перейнятися історією всесвіту. Необхідна така вища точка зору. Вузька точка зору може повести до омани.”

«Необхідність космічної точки зору», **Костянтин Ціолковський**, 1934 р.

Мета Проєкту:

- Зробити філософські твори Костянтина Ціолковського загальнодоступними і абсолютно безкоштовними для всіх;
- Подолати “змову мовчання” навколо його філософських праць;
- Відкрити їм “друге дихання” і дати їм “нове життя”.

Що ми робимо для досягнення поставлених цілей:

- **Створюємо** електронні книги на основі рукописів і машинописів зі складу архіву праць Костянтина Ціолковського;
- **Оформляємо** їх у вигляді електронних книг у форматі PDF;
- **Поширюємо** книги безкоштовно через інтернет;
- **Перекладаємо** відібрані статті різними мовами світу за допомогою найсучасніших систем перекладу з подальшим вичитуванням;
- **Збираємо** на просторах інтернету будь-які матеріали, які можна зарахувати до наукової спадщини Костянтина Ціолковського і публікуємо їх.

Чому це важливо?

Праці Костянтина Ціолковського унікальні:

- Вони містять зрозумілі, прості, і водночас глибокі відповіді на складні питання, які хвилюють багатьох читачів: Що таке “атом”? Що таке “матерія”? Чим “живе” відрізняється від “мертвого”? Чи є “духи”? Чи є “бог”? Чи можуть мешкати на нашій планеті істоти, які за рівнем свого розвитку перевершують людину?...
- Вони допомагають читачам по-новому поглянути на світ і усвідомити свою єдність із населеним Всесвітом.

Праці Костянтина Ціолковського можуть допомогти кожному бажуючому краще зрозуміти Всесвіт і усвідомити своє місце в ньому!

Підтримайте цей Проєкт!

Разом ми зможемо зробити світ кращим!

З повагою,

Микола Красноступ

Засновник і керівник Проєкту

Запоріжжя, Україна

Персональний сайт: www.krasnostup.com

Сайт Проєкту: www.tsiolkovsky.org

Email: mykola.krasnostup@gmail.com